

Полонська Т. К. (orcid.org/0000-0002-5717-1041) (2020) *Специфіка реалізації інтегрованих змістових ліній на уроках іноземної мови в 5–6 класах гімназії*. In: Наукові тренди постіндустріального суспільства: матеріали міжнар. наук. конф. 28 лютого, 2020. Т. 1. Рівне : МЦНД, 2020. С. 117–119.

Анотація. Для увиразнення ключових компетентностей у навчальних програмах з іноземних мов виокремлено чотири інтегровані змістові лінії. Їх формування у гімназії здійснюється з урахуванням досвіду учнів, здобутого ними в початковій школі. Передумовою забезпечення якості іншомовної освіти виступає принцип неперервності та наступності між початковою й основною школою у формуванні ключових компетентностей та інтегрованих змістових ліній.

Specificity for implementation of integrated content lines in foreign language lessons in grades 5–6 of a gymnasium. Resume. Four integrated content lines are highlighted in foreign language curricula for expressing key competences. Their formation in the gymnasium is carried out taking into account the experience of the students gained by them in primary school. The prerequisite for ensuring the quality of foreign language education is the principle of continuity and succession between primary and basic schools in the formation of key competences and integrated content lines.

СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В 5–6 КЛАСАХ ГІМНАЗІЇ

Полонська Тамара Костянтинівна

канд. пед. наук, старший науковий співробітник,
старш. наук. співроб. відділу навчання іноземних мов
Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Інтеграція України до Європейського Союзу зумовлює необхідність інтенсивних змін в політичному, економічному, соціальному, духовному та культурному розвитку суспільства. Неабияка роль у цих перемінах належить реформуванню освітньої галузі, спрямованої на досягнення рівня найкращих світових стандартів. Одним із шляхів розв'язання цієї проблеми є орієнтація державних стандартів і навчальних програм на формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Головна перевага реформи Нової української школи, яка

стартувала 1 вересня 2018 року, – запровадження компетентнісного підходу до формування змісту й організації навчального процесу. А це означає, що учні не просто здобуватимуть знання, а й вчитимуться використовувати їх на практиці.

Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація особистості учнів, формування в них національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів. Провідним засобом реалізації цієї мети є компетентнісний підхід до організації навчання іноземної мови на основі ключових компетентностей як результату навчання.

Для вираження ключових компетентностей у навчальних програмах з іноземних мов для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) виокремлено чотири інтегровані або наскрізні змістові лінії: «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність». Зазначені змістові лінії є спільними для всіх шкільних предметів. Наскрізними ці лінії є тому, що пронизують зміст освіти як по горизонталі (у різних навчальних предметах), так і по вертикалі (у навчанні кожного предмета за роками), і реалізуються впродовж вивчення всього курсу. Окрім того, наскрізні змістові лінії є засобом інтегрування ключових і предметних компетентностей, навчальних предметів і предметних циклів [1].

Спільними ознаками для інтегрованих змістових ліній з різних предметів є те, що вони: відбивають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, закладені у змісті освіти; корелюються з окремими ключовими компетентностями; не передбачають будь-якого розширення чи поглиблення навчального змісту, а мають на меті лише зміщення акцентів на більш прикладні аспекти теми. Інтегровані змістові лінії сприяють формуванню ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях.

Упровадження інтегрованих змістових ліній (ІЗЛ) у навчальний предмет «іноземна мова» ЗЗСО передбачає розв'язування завдань реального змісту, виконання міжпредметних навчальних проектів, роботу з різними джерелами інформації та формування в учнів здатності застосовувати інтегровані знання й уміння в реальних життєвих ситуаціях.

ІЗЛ «*Екологічна безпека та сталий розвиток*» спрямована на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Засобами іноземних мов учнів орієнтують на *вміння*: сприймати природу як цілісну систему; усвідомлювати взаємозв'язок людини й навколишнього середовища та її залежність від природних ресурсів; обговорювати питання, пов'язані зі збереженням навколишнього середовища на рівні свого регіону, держави і на глобальному рівні; презентувати й обговорювати проекти, спрямовані на збереження довкілля і забезпечення його сталого розвитку. Формування цієї лінії пропонується здійснювати у процесі навчання іноземної мови в межах таких тем програми: 5 клас – «Відпочинок і дозвілля», «Природа», «Рідне місто/село», «Шкільне життя»; 6 клас – «Подорож», «Україна».

Реалізація ІЗЛ «*Громадянська відповідальність*» сприяє формуванню відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи та механізми їх функціонування. Засобами іноземних мов учнів орієнтують на *вміння*: давати обґрунтовану оцінку особливостям життєдіяльності в демократичному суспільстві, презентувати свою роль у його розвитку; висловлювати свою громадянську позицію та свої погляди щодо різноманітних соціальних проблем як у власній країні, так і у світовому просторі. Реалізацію лінії доцільно здійснювати в межах тем: 5 клас – «Рідне місто/село», «Свята і традиції»; 6 клас – «Спорт», «Країна мови, що вивчається», «Україна»; 5 і 6 класи – «Я, моя родина, мої друзі», «Подорож», «Шкільне життя».

ІЗЛ «Здоров'я і безпека» передбачає виховання учня як духовно, емоційно, соціально та фізично повноцінного члена суспільства, здатного дотримуватися здорового способу життя і створювати безпечне життєве середовище. Засобами іноземних мов учнів орієнтують на *вміння*: дискутувати довкола питань здоров'я людини; усвідомлювати вплив шкідливих звичок на здоров'я людини; дотримуватися правил дорожнього руху, правил поведінки на воді та в інших місцях. Формування лінії доречно здійснювати в межах тем: 5 клас – «Одяг», «Відпочинок і дозвілля», «Природа», «Шкільне життя»; 6 клас – «Я, моя родина, мої друзі», «Спорт»; 5 і 6 класи – «Харчування», «Подорож».

ІЗЛ «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямована на розвиток кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Засобами іноземних мов учнів орієнтують на *вміння*: обговорювати окремі питання економічної та господарської діяльності, а також своєї ролі в сучасному технологічному середовищі; розповісти про перспективи свого професійного вибору; проявляти свою обізнаність і своє ставлення до фінансових можливостей сучасних професій; пояснювати особливості ощадливості та грамотного розподілу фінансів/грошей. Формування лінії доцільно здійснювати в межах тем: 5 клас – «Я, моя родина, мої друзі», «Харчування»; 6 клас – «Покупки», «Подорож», «Країна мови, що вивчається».

Зазначені інтегровані змістові лінії корелюються з окремими ключовими компетентностями та сприяють формуванню ціннісних і світоглядних орієнтацій учнів гімназії, що визначає їхню поведінку в реальних життєвих ситуаціях. Зокрема, ІЗЛ «Екологічна безпека та сталий розвиток» корелюється з ключовими компетентностями «Екологічна грамотність і здорове життя» та «Основні компетентності у природничих науках і технологіях», ІЗЛ «Громадянська відповідальність» – із «Соціальна та громадянська компетентності», ІЗЛ «Здоров'я і безпека» – із «Екологічна грамотність і

здорове життя», ІЗЛ «Підприємливість та фінансова грамотність» – із «Ініціативність і підприємливість».

Як засвідчив аналіз чинних програм з іноземних мов для ЗЗСО, очікувані результати навчання (уміння) учнів за інтегрованими змістовими лініями здебільшого збігаються з очікуваними результати навчання, визначеними програмою для окремих ключових компетентностей. Чи дійсно ці лінії увиразнюють і підсилюють ключові компетентності, чи просто їх дублюють, ще зарано стверджувати, оскільки вчителям потрібен деякий час для глибшого вивчення оновлених навчальних програм та їх апробації у шкільній практиці.

Передумовою забезпечення якості іншомовної освіти виступає принцип неперервності та наступності між початковою й основною школою у формуванні ключових компетентностей та інтегрованих змістових ліній. Однак сьогодні неможливо враховувати цей принцип, наприклад, у 5 класі гімназії. Це пояснюється тим, що учні, які були зараховані до першого класу НУШ у 2018 році, стануть п'ятикласниками лише у 2022 році. Наразі реалізація інтегрованих змістових ліній здійснюється без урахування набутих школярами вмій і навичок у початковій школі, котрі мають стати основою їхнього успішного навчання в гімназії.

Список використаних джерел:

1. *Навчальні програми з іноземних мов. 5–9 класи* (Наказ МОН України). № 804. (2017). Вилучено з: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf/804/17>